

Collegial=Eidende

for

Danmark og Norge.

Med kongeligt allernaadigst Privilegium.

Nr. 14.

Den 7 April 1798.

Offentlig Foranstaltning.

Efterdi Lovenes Haandhavere, saavidt muligt, skulle betrygge Medborgerne saavel deres Personer, som deres Ejendomme, saa blev det ofte en uskravelig Pligt for hine, at berøve enkelte Samfundets Lemmer den Frihed, de misbrugte, og derved stille dem ved Evne til fremdeles at anrette Skade. Men saa sørgelig saadan Pligts Nødvendighed er for enhver menneskekjærlig Regjering, saa stor maa sammes Glæde være, naar den igjen seer sig besøjet til at gjøre fordums Forbryderes Naar blidere, eller endog ganske at tilbagegive dem Frihedens Gode. At Fædrenelandets Regjering hvert Aar ærliggjør et Antal uærlige Slaver og Fugthuslemmer, og sætter et andet Antal aldeles paa fri Fod, tør Udgi-
verne forudsætte som bekjendt for alle denne Eidendes Læsere; men Anledningerne til saadanne Ulykkeliges Ærliggjørelse eller Frigivelse i det sidste Decennium, saavelsom de Grundsætninger, efter hvilke Regjeringen

forfigtigen udøver disse Velgjerninger, torde neppe være saa almindeligen kundbare, som de fortjente. Vi haabe det derfor overensstemmende med de fleste Læsers Ønske, at vi her søge at udbrede Lys over denne, saavel for Børgeren, som for Mennesket, vigtige Sag.

Da Cancelliet først i Aaret 1789 fandt sig besøjet til at indstille en til sex Aars Slaveri hendømt Forbryder, der dengang over et Aar havde udstaaet den idømte Straf, til kongelig Benaadning, faldt derpaa under 9 Jan. s. A. følgende Hs. Majestæts Resolution:

"Supplicanten frigives af Slaveriet. Ellers
 "vill vi, at Bort danske Cancellie, ved Correspon-
 "dence med Bort Generalitets- og Commissariats-Col-
 "legium, og ellers, indhenter, saa nøje, som muligt,
 "Efterretning om alle i Slaveriet, Fugthusene ic.
 "værende Maleficanter, naar, og for hvilke Forbry-
 "delser, de ere tildømte denne Straf, og hvorledes
 "deres Opførsel er, og har været imedens. Dernæst
 "forelægges Os saadan Rapport til nærmere Resolu-
 "tions Erholdelse."

I Følge denne Resolution indhentedes Cancelliet den befalede Underretning om alle Forbrydere, som befandtes i Fugthusene og Slaverierne i begge Riger, samt Oplysninger om Aarsagerne til deres Straf, paa hvor lang Tid de vare dømte, eller ved Resolution indsatte til offentligt Arbejde, om de vare ærlige eller uærlige,

og

og endeligen, hvorledes de havde forholdt sig, medens de havde været i Forvaring i bemældte Fængsler.

Men førend Cancelliet indkom med Forestilling for dem, som meest syntes Gjenstander for kongelig Benaadning, foreslog det, for at afværge de skadelige Følger, som kunde berygtes, naar et alt for stort Antal af saadanne Forbrydere paa eengang sattes i Frihed, følgende Forholdsregler, i Hensigt til den Fremgangsmaade, som, efter bemældte Collegii Mening, burde iagttages; man holdt nemlig for:

- 1) At der tvende Gange om Aaret burde gjøres Forestilling om Løsladelse for nogle af disse Forbrydere, som have de vigtigste Benaadningsgrunde for sig, og at Antallet, fornemmeligen i Begyndelsen, maatte være temmeligen indskrænket, paa det man af disse Exempler desto bedre kunde dømme om Følgerne, og derved forebygge, at ikke den offentlige Sikkerhed skulde lide.
- 2) Og da mange af disse Maleficanter, der ere dømte efter de siden ophævede strengere Lovgivninger for Tyverier, dels ere tagstrøgne og dels brændemærkede, saa holdt Cancelliet for, at de første af disse maatte, et halvt Aar førend de bleve indstillede til Løsladelse, ved en kongelig Resolution gjøres ærlige, og derefter forflyttes fra de uærlige Slaver og Tugthuuslemmer til Bevaring og Arbejde blandt de ærlige, samt derefter, naar de erholde Frihed, gives Pas som ærlige,

til-

tilligemed en bekræftet Gjenpart af den foregaaende kongelige Resolution, efterdi de, som æreløse, ere udfikkede til at leve i det borgerlige Selskab, og af Mangel paa Tjeneste, (som de i denne Tilstand neppe kunde erholde) vilde af Nød fristes til at begaae nye Misgierninger. Af samme Grund kunde bemædte Collegium ej heller tilraade, at de, som ere brændemærkede, nogensinde sættes i Frihed.

3) Det blev ogsaa fornødent, at der fremdeles ved hvert Aars Udgang fra Commandantstaberne og Tugthuus-Directionerne maatte sendes vedkommende Collegier Lister over dem, der befindes i Slaverierne og Tugthuusene, tilligemed Indberetninger om deres Forbrydelser saavelsom deres Forhold, og den Tid, de ere dømte til offentligt Arbejde. Endeligen

4) maatte Cancelliet tilmælde de militaire Collegier Hs. Majestæts Befaling, i Henseende til ovenansførte foreslaagne Bestemmelser, paa det fornævnte Departements kunde vide de Grundsætninger, hvorefter der bør handles, for saavidt de Forbrydere angaaer, der ere dømte ved de under samme hørende Jurisdictioner; ligesom Cancelliet, i Overeensstemmelse dermed, vilde indkomme med Forestilling om de Personer, der ere dømte ved de civile Retter, og som nu strax kunde løslades.

Paa dette Cancelliets Forslag faldt, under 18 Jun. 1790, følgende kongelige Resolution:

”Den

"Den af Bort Cancellie Os forelagte Fremgangs-
 "maade bifaldes i Eet og Alt. Og for at gjøre den
 "Act, hvorved en Uærlig igjen gjøres ærlig, desto
 "højtideligere, ville Vi, at i ethvert enkelt Tilfælde
 "Bor Resolution ved en kort Tale af vedkommende
 "Directeur, Commission ic., i Paahør af samtlige
 "Fanger paa det Sted, ham bekendtgjøres, og i Pro-
 "tocollen, naar han eller hun løslades, bemærkes,
 "hvilket Opholdssted, Levebrød, og saa videre, de
 "vælge."

I Overeensstemmelse med Foransførte blev af Cancelliet, i Anledning af H. R. H. Kronprindsens Formæling, et betydeligt Antal Forbrydere under 10 Sept. 1790 indstillet deels til Uerliggjørelse, deels Løsladelse, saavidt skee kunde den 14 næstester. Ved denne Lejlighed indstillede bemældte Collegium: at det maatte paalægges Vedkommende, til Collegiet at indberette de ærliggjorte Forbryderes Forhold, i den Tid, de have været ærlige, paa det man kunde erfare, om de, ved godt Forhold i denne Provetid skulde have gjort sig værdige til den dem tiltænkte Naade, og at denne Indberetning maatte indsendes 4 a 5 Maanedes efterat Maleficanterne havde faaet deres Fre, hvilket for den Gang kunde regnes fra den 31 Jul. næstforhen, ligesom denne Dag tilligemed Hs. Majestæts Fødselsdag, den 29 Januar, kunde blive de tvende bestemte Dage om Aaret, da der skulde gjøres Forestilling om Løsladelsen.

Ende.

Endeligen indstillede Cancelliet, at det maatte staae de Maleficantere, der maatte være saa gamle og svage, at de ej kunde være tjente med Løsladelse, frit for, at forblive i Arresthusene, imod at nyde Linderung i deres Raar, og nødvendig Underholdning fremdeles.

I Følge Hs. Majestæts Resolution af s. D., hvorved Cancelliets Indstilling approberedes, blev den Gang gjort Begyndelsen med at ærliggjøre eller løslade de Forbrydere, der, efter indhentet Beretning fra Vedkommende, meest kunde synes Gjenstander for Medlidenhed.

Ved Cancelliets Skrivelse til det kongelige Generalitets- og Commissariats Collegium af 13 næstefter blev samme, for saavidt Fæstningerne angik, ligesom vedkommende civile Embedsmænd, for saavidt det angik Tugthusene, underrettet om de Fanger, som efter den kongelige Resolution skulde frigives eller ærliggjøres. Hvorhos Cancelliet tiltjendegav, at da det imidlertid kunde befrygtes, at fornævnte Arrestanter, som i lang Tid havde været berøvede deres Frihed, skulde, om de da løslodes, uden mindste Opsyn, og uden at forskaffes det Nødvendige til Underhold, henfalde til nye Forbrydelser, (hvortil der ved de da forestaaende Solenniteter gaves meer, end almindelig, Lejlighed,) saa maatte det foranstaltes, at Enhver nøjagtigen opgav det Opholdssted, han vilde vælge, og den Maade, paa hvilken han vilde ernære sig. De, som ej herfor kunde gjøre fuldkommen Rede, maatte vel forundes den dem tilstaaede Frihed,

men

men derhos betydes, at de gjorde bedst t, at forblive i Fæstningerne, indtil de fik opspurgt saadan Lejlighed, der kunde forsikre dem Ophold i Fremtiden; dog maatte det, i sligt Tilfælde, tillades dem, paa visse Timer om Dagen, at gaae ud, for at sege nogen Fortjeneste, ligesom de og, saa længe de søgte Tilhold i Fæstningen, maatte beholde det sædvanlige Tractement.

Ovenomtalte Benaadning har efter den Tid aarliggen tvende Gange om Aaret fundet Sted, ligesom samme Fremgangsmaade, saavel med Løsladelse, som Uerliggjørelse, er iagttagen i Anledning af Hs. Majestæts Fødselsdag d. A.

F o r g i v n i n g .

I Anledning af den Dværgsyge, som yttre sig i Mabolandene, har Hs. Majest., ved Forordning af 28 Marts, foruden hvad der allerede er anordnet for Hertugdømmene, for at afvende denne Sygdom, fornyet det under 25 Nov. 1775 givne Forbud imod fremmed Hørnqvægs Indførsel. Ved ovennævnte Forordning forbydes derfor indtil videre, under Confiscations Straf, Indførselen af fremmed Hørnqvæg i Hertugdømmene Slesvig og Holsteen, Herstædet Pinneberg, Staden Altona og Græbstædet Ranzau.

Den for Bondestanden i Hertugdømmene, under 1 Jul. 1785, udgivne Forordning om Indførselsen af den
for-

forrige Frihed til Hengsternes Brug, og aarlige Præmiers Udsættelse til Hesteavlens Opmuntring, har kun i enkelte Egne yttret sine velgjørende Virkninger, og ikke saa almindeligen, at Hs. Majestæts almeennyttige Hensigt derved er opfyldt. Da dette synes at have sin Grund deels deri, at de i benævnte Forordning fastsatte større Præmier ikkun uddeles paa tvende Markeder, deels i Bæmskeligheden ved en, paa tilstrækkelig Kundskab ankommande, lige Uddeling af de smaa Præmier, saa har Hs. Majest., paa Stuteri-Directionens Forestilling, forandret den hidtil fulgte Plan, og den 30 s. M. underfrevet en Forordning til Hesteavlens Opmuntring paa Bøndergaardene i Hertugdømmene Slesvig og Holsteen, Herstædet Pinneberg og Græfstædet Ranzau. Denne Forordning er af følgende væsentlige Indhold:

- 1) Forordningen af 1 Jul. 1785 ophæves; dog forbliver det i Fremtiden derved, at Enhver efter eget Tykke frit kan bruge sine Hengster.
- 2) For den bedste, efter denne Forordn. s 4, præmiermæssige Hengst, som forevises paa følgende Hestemarkeder: —
 - a. den første Dag af Bartholomæi-Markedet ved Lyngum Kloster,
 - b. Bartholomæi-Markedet til Langenhorn i Amtet Bredstedt,
 - c. den anden Markedsdag paa Hestemarkedet i September i Staden Slesvig,
 - d. Mar-

- d. Markedet til Eliplef den 14. Sept.,
- e. Hestemarkedet til Jhehoe den 1. Sept., og
- f. det paa Mandagen efter Ægidius indfaldende Markedet i Pløn —

skal, paa hvert af disse Markeder, og det første Gang i det løbende Aar 1798, gives Ejeren en Guldmedaille af 100 Rdlrs. Værdi og et til dette Brug bestemt Præg, eller, paa Forlangende, en lige Sum i rede Penge; og for den Hengst, som kommer hiin nærmest, og paa hvert af fornævnte Markeder forevises, bekommer Ejeren en mindre Guldmedaille, 50 Rdlr. værd, og ligeledes af et dertil bestemt Præg, eller, paa Begjering, ligesaa meget i Penge. Men disse af Hs. Majestæts Kasse aarligen uddelende Præmier maa ikkun tilkjendes for saadanne Hengster, som ej ere under fem og ikke over tolv Aar, og som tjene Bønderne eller Bøndergaards-Ejerne til deres Hoppers Bedækning, og efter hvilke, i det sidste Aar for Besigtelsen, i det mindste ere faldne tyve Fæl. — Ikke heller kan Nogen paa benævnte Markeder for den samme Hest og i samme Aar flere, end een gang, erholde Præmie; og skulde de Hengster, for hvilke Præmier ere tilkjendte, mærkes med Bogstaverne P. M., som indbrændes paa Halsen under Mannen.

- 3) Vedommelsen af de paa disse Markeder til en Præmies Erholdelse foreviste Hengster skal tilkomme den af Stuteri-Directionen dertil udnævnte Sagkyndige,

ge, tilligemed den Amtmand, i hvis District Markedet holdes, hvilke altsaa personligen skulle indfinde sig, og paa Stedet tilkjende og overlevere Præmierne. Saasnart dette er skeet, skal ved de Slesvig-holstenste Anzeigen bekendtgjøres, hvem der have erholdt de udsatte Præmier.

- 4) I denne s opregnes de Fejl, der ikke maa findes hos en præmiemæssig Hengst, samt de Egenskaber, den skal have. Dog om en Hengst har een eller anden af de i denne s opregnede Fejl i saa ringe Grad, at Commissarierne ikke kunne antage nogen skadelig Indflydelse deraf for Afkommet, saa tillades det dem, at gjøre en Undtagelse, naar ellers ingen fuldkommnere Hengst fremvises ved Besigtelsen.
- 5) Enhver Ejer, der søger Præmie, skal medbringe et af tvende troværdige Mænd i den By eller det Sogn, hvor han boer, udstedt Vidnesbyrd om, hvor længe Hengsten er brugt til Bedækning, og hvor mange Føl der i det sidste Aar ere faldne efter den.

I dette Vidnesbyrd skulle Ejers Navn og Bopæl, saavelsom Hengstens Alder, Farve og Kjendemærker, være anførte, og Vidnesbyrdet selv skal være forsynet med Huus- og Sognesogdens, eller, i Mangel af disse Betjente, med Stedets Øvrigheds Paategning til Bekræftelse paa begge Udstedernes Underskrift. Uden sligt Vidnesbyrds Foreviisning tilkjendes ingen Ejer nogen Præmie.

Ved Vej-Anordningen for Bergens Stift af 16 Nov. 1792, dens 15de Post, er fastsat, at naar Bekostningen til de fornødne Broers Istandsættelse ikke beløber sig til mere, end 10 Rdlr., bliver den paa Bekommende Rodes Regning, fra 10 til 20 Rdlr. udredes den af Cognet, fra 20 til 50 Rdlr. af Præstegjælden, fra 50 til 100 Rdlr. af Fogderiet, og fra 100 til 200 af Amtet; men overstiger saadan Bekostning 200 Rdlr., da fordeles den paa hele Stiftet. I Anledning af en fra Amtmanden over Romsdals Amt indkommen Forestilling, og den af Rentekammeret derved afgivne Betænkning, ere foransførte Bestemmelser, ved Rescript af 30 Marts, extendede til Trondhjems Stift.

Blandede Efterretninger.

Efter indkommen Klage over, at Møller Schou driver Næring som Brygger og Brændeviinsbrænder i Præstøe, har Cancelliet derover indhentet Erklæring fra Stiftamtmanden over Sjællands Stift, og derom ført Brevverling med Rentekammeret og General-Toldkammeret, samt derefter, under 17 f. M., tilskrevet ovennævnte Stiftamtmand, at saasom Møller Schou har taget Borgerskab paa Brændeviinsbrænderen, saa kunde det ikke skjønnes, at være stridende mod Anordningerne, at han tillige maler Kornvarer paa den af ham forpagtede Bejrmølle, beliggende en Fjerdedeel Mil fra Præstøe, og paa Amtets Grund, efterdi det ikke kan
for-

formenes ham, at bruge denne af ham forpagtede Landsby-Ejendom paa hvilken Maade, han vil, og den Fordeel, han derved indhøfter, aldeles ikke vedkommer hans Kjøbstad-Næring.

I Landsbyen Rosted i Antvorskov Amt skete sidst afvigte 14 Febr. følgende ulykkelige Hændelse: Skytten Hans Drøyer paa Lille-Antvorskov kom i Vrende til Smeden i Rosted, Niels Terkelsen; og da denne, medens Skytten sadlede sin Hest, og hastede bort, vilde levere ham sin Bøsse, gik den af, og, uagtet han holdt Piben imod Jorden, traf Skudet et Pigebarn paa tolv Aar, navnlig Karen Rasmus Datter, saa at hun omtrent et Quarteer derefter døde. Amtmanden over bemærkede Amt lod af vedkommende Districts-Chirurgus den Dræbte syne, og af Birkedommeren i Districtet holde et preliminært Forhør, hvorved Tildragelsen saaledes, som ovenmældt, af samtlige Vidner blev oplyst; og da ingen Grund gjorde det i allermindste Maade sandsynligt, at Niels Terkelsen, der havde taget Pigebarnet til sig, som sit eget, og holdt meget af hende, skulde have villet dræbe hende, frafaldt hendes Fader al Tiltale, og forlangte ikke Sagen videre undersøgt eller forfulgt.

Paa Forespørgsel af fornævnte Amtmand, har Cancelliet, ved Skrivelse af 17 Marts, tilmaledt denne, at Skytten Hans Drøyer, hvis Bøsse var hensat ladt, og

Sme-

Smeden Niels Torkelsen, maa frætages for at actioneres, imod at de, hver for sig, erlægge en med deres Forsatning, passende Mulct for deres begangne Uforsigtighed.

Fra den danske Consul i Memel er til Oekonomie- og Commerce-Collegium under 13 Febr. indberettet, at de sidste Efterretninger om den i Podolien, især i Staden Saganow, udbrudte Pest ere meget beroligende, efter hvilke dette Onde, ved de trusne Forholdsregler, ej blot er indskrænket, men ganske ophørt. Ovennævnte Collegium har ligeledes fra den danske Consul i Riga modtaget en Indberetning under 17 s. M. af samme væsentlige Indhold.

Nagtet Søren Rasch, under 21 Sept. 1787, er confirmeret at være eneste Skibs-Clarerer og Mægler i Langesunds-Told-District, har dog Magistraten i Scheen meddeelt en anden Mand, navnlig Frederik Schioth, Bestalling som Mægler i bemældte Told-District. General-Fiscalen er derved, under 27 Marts, besejlet at tiltale benævnte Scheens Magistrat for ovenmældte dens Forhold. Ligeledes er der for Søren Rasch under 30 næstester udfærdiget Beneficium processus gratuiti, og Ordre om fri Procurator, til for Retten at søge Scheens Magistrat, til fuld Skadesløsholdelse af samme for det Tab, som maatte tilflyde ham derved, at den har meddeelt

deelt en Anden Bestalling som Mægler sammesteds, uagtet han var ene priviligeret.

Under 28 Marts har Hs. Majest. bevilget, at Stats-Ministrene: Graverne Schimmelman og E. D. F. Neventlow, Gehejmerraad Brandt og Grav E. F. Neventlow, samt Conferenceraaderne Schow og Høe, efter deres yttrede Ønske, maa udtræde af Credit-Casse-Directionen; og ere til Lemmer af samme igjen udnævnte: Kammerherre og første Deputeret i General-Toldkammeret F. Moltke, Kammerherre og Deputeret i General-Land-Oekonomie og Commerce-Collegium Grav E. Rantzau, Conferencerraad og Ober-Procureur F. C. Krück, Etatsraad og Deputeret i Rentekammeret P. Wormsfiold; Kammerjunker Baron E. G. Kruht, og Kammerraad og Committeret i Rentekammeret P. Evers.

Under 3 April har Cancelliet tilfrevet Kongens Foged om at foranstalte exequeret den i Højesteret sidstleden 30 Marts over Hans Rasmussen Leerbeck (som tilligemed Michael Brabrand o. fl. har været under Justitsens Tiltaale) assagte Dom, hvilken lyder saaledes:

"Hans Rasmussen Leerbeck bør, som en Løgner, bøde sine 3 Mk., samt betale de af Actionen løst flydende Omkostninger."

Ledige Embeder.

Under det danske Cancellie: Landet og Ryde Sognefald i Laaland, 338 Rdlr. 4 Mk.

Under General-Land: Oekonomie- og Commerce-Collegium: Brand-Directeur-Tjenesten i Amtet Hadersleben.

Befordringer.

Under det danske Cancellie: Den 30 Marts er Cand. L. E. Fruchtenicht udnævnt til Missionair og Lærer ved den danske Mission i Tranquebar; Cand. J. B. Bech til Religionslærer for Baranger i Ost-Finmarken. Den 4 April er Examinatus juris J. E. Holm confirmeret at være Birkedommer i Møgeltønder Birk under Grævsfabet Schackeborg; Procurator S. Stilling ligesaa at være Birkedommer i Grævsfabet Frisenborg og til Faurskov Birk.

Under det tydske Cancellie: Den 30 Marts er hidtilværende Kirkeprovst og Sognepræst i Husum, F. W. Wolfrath, befikket til Slots- og Garnisonspræst i Glückstadt; Regjerings- og Overrets-Advocat M. F. C. Hager i Glückstadt ligesaa til adjungeret og succederende Obersachwalter i Hertugdømmet Holsteen, Herfsfabet Pinneberg, Grævsfabet Ranzau og Staden Altona; den hidtilværende Præst ved St. Michaelis Donn i Landssfabet Syder-Ditmarschen, M. N. Huesman, confirmeret at være Sognepræst ved Marienkirke i Flensborg.

Under Generalitetet, Befordringer og Afgang: Den 30 Marts har Hs. Majest. optaget den i fransk Tjeneste forhen standne Maréchal de camp, J. K. J. Græve af Danneskjold-Løwendahl, i dansk Krigstjeneste, og beffikket ham til Generalmajor af Infanteriet; under samme Dato er Premier-Lieutenant v. Brodkorb af Kongens Regiment i Naade affædiget, og forundt, foruden Pension, Capitains Character. Ligeledes er det, efter Ansøgning, tilladt Second-Lieutenanterne v. Brodkorb af Kongens Regiment og v. Gunnerus af første trondhjemske Infanterie-Regiment, at bytte Plads; Gendrik ved det søndensjeldske Infanterie-Regiment v. Oppen er forsat som Cornet à la suite ved det oplandske Dragon-Regiment. Ved Husar-Regimentet er Cornet v. Quistgaard beffikket til Second-Lieutenant, og Cornet à la suite v. Hoffmann til virkelig Cornet.

Under Finance-Collegium: Den 21 Marts er Fuldmægtig ved Bank- og Bærel-Contoiret i Kjøbenhavn, A. B. Zschernach, udnævnt til Casserer ved det kongelige Fiskeri og Handels-Institut i Altona, istedetfor den i Naade entledigede Stünckel; og er bemældte Zschernach ligeledes udnævnt til Commerce-Secretair.

Under Rentekammeret: Den 4 April er den constituerede Forvalter for Amager Land, Landvæsen-Commissair J. A. Bierg, beffikket til at være tillige Casserer ved Vej-Etaten i Danmark, og Copiisten ved General-Vej-Commissionen, H. P. Hoyer, ligeledes til at være Materialskriver ved bemældte Vej-Etat.
